

مشاغل دربار ناصرالدین شاه

۱۲ اسفند ۱۳۹۳ ساعت ۱۷:۵۸

یکی از دربارهایی که در طی تاریخ ایران زبان زد خاص و عام بود، بی شک دربار ناصرالدین شاه قاجار به حساب می آمد.

این دربار به دلیل وسعت و تجملاتی که از آن برخوردار بود، نیازمند افرادی گوناگون در مشاغل مختلف بود که از آن جمله ایشیک خانه، کشیک چی باشی و زنبورک خانه بود به نحوی که ناصر نجمی می نویسد کلمه ایشیک، یک کلمه ترکی است و معنی آن کار مهم می باشد و ایشیک آقاسی باشی یعنی رئیس و یا وزیر امور و یا رئیس تشریفات، چون لفظ باشی هم لفظ ترکی و به معنی رئیس آمده است.

شغل ایشیک آقاسی باشی را فردوسی در شاهنامه خود، سالاربار و گاهی بارسالار و اعضای زیردست او یعنی ایشیک آقاسیان یا رؤسای تشریفات را پرده دار خوانده و از عهد پیشدادیان و کیانیان، سلطنت ایران را دارای این لوازم قدرت دانسته است.

شغل عمده ایشیک آقاسی باشی این بود که عرایض کسانی را که از ولایات و شهرها برای تظلم و دادخواهی می فرستادند وی به عرض شاه می رساند و یا در روزهای به حضور رسیدن، آن نامه های تظلم آمیز را به نظر می رساندند و همین ایشیک آقاسی ها می باید کارهای (دادخواهی) مردم را در ادارات و دیوانخانه ها پی گیری نموده و خاتمه یافتن آن ها را به اطلاع شاه برساند.

کشیک خانه مبارکه

ناصرالدین شاه گارد مخصوص داشت که عده ای سوار ورزیده آن را تشکیل می دادند، این گارد تحت ریاست کشیک چی باشی و نایبان او و یوزباشیان کشیک خانه بودند.

سواران کشیک خانه را غلام کشیک خانه می گفتند و به رئیس آن ها که بعد از کشیک چی باشی، شخص اول کشیک خانه بود، قوللر آقاسی باشی می نامیدند. کشیک چی باشی در سفرهای شاه می باید همراه او باشد و سواران و غلامان یا یساولان و قراولان در جلو و عقب کالسکه قرار گیرند.

اسلحه خانه و زنبورک خانه

در اوقاتی که قشون ایران مرکب از پیاده های چریکی و سوارهای ایلاتی و عشایری بود، اسلحه خانه یکی از بیوتات سلطنتی به شمار می آمد. فرمانروایان ناگزیر بودند خزانه ای از اسلحه و در تحت ریاست شخصی امینی در دسترس خود داشته باشند. شاه ضمناً یک نفر به نام اسلحه دارباشی داشت که سلاح های شکاری را نگهداری می نمود این شخص در و دیوار اطاق مخصوصی را با زره و کلاه خودو شمشیر و زوبین و نیزه و تبرزین و تیر و کمان و شمشال و زنبورک آرایش می داد.

زنبورک خانه هم جزء بیوتات سلطنتی بود که زنبورک ها را جزء سلاح های گرم بود و به مانند مسلسل امروزی کار می کرد نگهداری می نمود. زنبورک اسلحه ای بود میان توپ و تفنگ که لوله ای به طول سه چارک داشت که ته آن گشادتر و دهانه آن تنگ تر بود. زنبورک را زنبورکچی به طور مورب جلو شتر می بست و زیر پای خود خورجینی داشت که باروت و چهارپاره و کهنه و باروت در آن بود و موقع جنگ در بالای شتر به کار گرفته می شد.

تفنگدارخانه

در جزء خدمه دستگاه سلطنتی عهد ناصری، یک عده پنجاه شصت نفری به اسم تفنگداران خاصه بودند که تحت ریاست تفنگدارباشی هر یک سالی صد الی دویست تومان مواجب می گرفتند. در زمان های سابق عده تفنگداران زیادتر شده و یکی از ساز و برگ های جنگی به شمار می رفت که در حول و حوش شاه می جنگیده اند، ولی تفنگدارها دیگر جزء اثاث تجملی قدرت به شمار می رفتند. رئیس تفنگدارها از مدتی پیش با رئیس خلوت بود که به او ریش سفید عمه خلوت می گفتند و آخرین تفنگدارباشی آقای غلامحسین غفاری (صاحب اختیار) بود که این شغل را از پدرش میرزا هاشم خان امین الدوله به ارث برده بود.

منبع: تقدس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۹۷۰۳/مشاغل-دربار-مشاغل>